

FOLKRÖRELSEARKIVET I VÄSTERBOTTEN

Organisationens interna åtagande

Folkrörelsearkivet i Västerbotten byggdes upp för drygt 50 år sedan på initiativ av folkrörelser och föreningsliv som ville bevara sin historia för framtiden. På samma sätt byggdes folkrörelse- och föreningsarkiv upp i de flesta andra län i Sverige. Föreningslivet har på många sätt drivit på den demokratiska utvecklingen i Sverige, vilket också materialet i arkiven är tydliga bevis för. Folkrörelsearkivet i Västerbotten drivs som en ideell förening som värnar föreningsdemokratin och medlemmarnas medbestämmande. Inom organisationens ordinarie arbete med arkivpedagogik vars definition lyder "att på ett metodiskt sätt arbeta med att möjliggöra lärande om och genom arkiv", är syftet att få fler människor oavsett ålder och bakgrund att känna till arkiven, dess innehåll och deras roll i samhället. Med vår verksamhet visar vi att arkiven i Sverige är en viktig resurs för demokrati, livslångt lärande och ett levande kulturarv som bidrar till ett hållbart, mångkulturellt samhälle.

Under 2021 ska vi undersöka vad vi kan göra för att utöka utbytet med våra medlemmar i hela länet. Ett konkret mål blir att se till att fler medlemsorganisationer från hela länet deltar i vårt årsmöte våren 2022. Vid ett arbetsmöte med styrelsen i höst ska vi även diskutera frågan om att ha en skrivning i våra stadgar om att vi står för demokratiska värderingar och alla människors lika värde. En eventuell stadgeändring är dock en fråga som våra medlemmar måste ta ställning till vid kommande årsmöten. Vi kommer också informera våra medlemmar och anställda om att vi skrivit under demokratideklarationen och berätta om vad det innebär i form av interna och externa åtaganden.

Organisationens externa åtagande

Tillgång till information spelar en grundläggande roll i ett demokratiskt samhälle. Därför är även tillgängliga och välfungerande arkiv fundamentala för en demokrati. Under 2021 pågår en rad aktiviteter som syftar till att uppmärksamma demokratins betydelse och att kvinnors allmänna rösträtt fyller 100 år. Här nedan följer några exempel:

- Folkrörelsearkivet samarbetar med Umeå kommuns jämställdhetsstrateger för att ta fram material om de första kvinnliga politikerna som tog plats i Umeå kommunfullmäktige. Baserat bl.a. på arkivets material tas biografiska fakta om kvinnorna fram. Vepor med kvinnornas porträtt ska tryckas som kommer att hängas i Umeå kommuns fullmäktigesal, samt mer publikt.
- I ett samarbete med Skellefteå museums nya basutställning om Skellefteås historia, med invigning hösten 2021, används material från det demokratiska samhällsbygget som Folkrörelsearkivet samlat in och bevarat från föreningar och folkrörelser.
- I Skellefteå arbetar vi under 2021 även med projektet "Hållbara arkivbesök - i skola, fritid och i ett livslångt lärande i Skellefteå" med stöd av Kulturrådet. Projektets syftar

till att anpassa arkivets utåtriktade och pedagogiska verksamhet till nya förutsättningar för framtida hållbara och säkra arkivbesök. Målgrupper är barn, unga, skolelever och åldersrika. Med arkiven som grund vill vi utveckla besökarens, elevens, pensionärsgruppens med fleras kompetens i att bli aktiva medborgare och bättre rustade för ett demokratiskt deltagande i samhället. Projektet kommer under året att erbjuda skolprogram, visningar och andra aktiviteter.

- Under februari 2020 till februari 2021 arbetar Folkrörelsearkivet i projektet Demokratiska arkivet, där vi skapar nya samarbeten mellan Västerbottens museum och Folkrörelsearkivet i Västerbotten för att ännu bättre kunna utföra våra respektive uppdrag som demokratiska organisationer. Projektet finansieras av Svenska Postkodstiftelsen. I projektet letar vi fler och nya berättelser om Västerbotten, delvis i samarbete med externa målgrupper, såsom skolor och föreningar. Många av berättelserna speglar 1800- och 1900-talens kamp för demokrati. Via projektet synlig- och tillgängliggörs arkivmaterial som finns i Folkrörelsearkivet i Västerbotten, men också vid andra institutioner i länet. Vi påminner om vikten av att ”gå till källorna” för att fånga fakta och inte sprida ”fake news”, men också om att mångfald och representation är väsentligt. Målgrupperna är framför allt ungdomar, nya svenskar och den kulturhistoriskt intresserade allmänheten. Ett medel för att nå målet är arbetet med poddcasten ”Livet i arkivet”, där flera avsnitt handlar om vad vi människor kan åstadkomma tillsammans i en demokrati. Under hösten lanseras ett avsnitt som mer precist handlar om demokrati. Podden finns bl.a. på Spotify.
- Sommaren 2021 arrangerar projektet ett gemensamt demokratifirande i Umeå, ”Kamp och kalas på Gammlia”, där fler organisationer inbjuds att medverka. Inför firandet skapar gymnasielever från Midgårdsskolan i Umeå en pjäs om Föreningen för kvinnors politiska rösträtt (FKPR). Flera av regionens rösträttskvinnor kommer att porträtteras. Folkrörelsearkivet bistår med underlag till teatern.
- I anslutning till Arkivens dag den 13 november 2021 arrangeras en konferens på temat ”Förmedla kulturarv genom berättelser”. Där blir berättelser och diskussioner om kulturarv och demokrati ett bärande inslag.
- Folkrörelsearkivet har även sökt medel för demokratiprojektet "FATTA kampen - en lokal resa i historien för demokrati, jämlikhet och rättvisa." Projektet syftar till att stärka demokratin för framtiden, skapa medvetenhet om historiens kraft hos en ung befolkning och lyfta möjligheterna och potentialen med våra lokala enskilda arkiv. Tanken är att bevara, använda och utveckla kulturarv genom att fördjupa arbetet just kring folkrörelsernas historia och människors kamp och engagemang.

Organisationens kommunikativa åtagande

Folkrorelsearkivet kommunicerar om arkivens roll som demokratisk samhällsviktig institution till våra medlemmar och en bred allmänhet via vår hemsida folkrorelsearkivet.se, sociala medier (Facebook), pressreleaser och andra mediakontakter. Vi kommunicerar också till en bred allmänhet via utställningar i Västerbottens museum, Skellefteå museum och Forskarrum Nordanå, Skellefteå.

I projektet "Hållbara arkiv" pågår även ett nära utbyte med lärare i Skellefteå kommun, som också nås av kommunikation via våra kanaler.

De berättelser som tas fram i Demokratiska arkivet förmedlas i sociala medier (Facebook och Instagram), i podcasten Livet i arkivet och i mindre utställningar i foajén på Västerbottens museum. Vissa berättelser kommer också att användas i nya kulturhistoriska utställningar på Västerbottens museum.

För att uppmärksamma firandet i augusti 2021 och tidigare publicerade artiklar som handlar om det demokratiska genombrottet på framför allt lokal nivå gör vi under våren tre kortfilmer tillsammans med nättidskriften Västerbotten Förre & Nu och Studieförbundet Vuxenskolan.

Om aktören

Folkrorelsearkivet i Västerbotten är ett länsarkiv med uppgift att samla in och förvara handlingar från Västerbottens föreningar och folkrörelser. Arkiv- och besökslokaler finns både i Umeå och Skellefteå. Sammanlagt förvaras här material från cirka 9 000 arkivbildare på över 6 000 hyllmeter vilket gör arkivet till det största folkrörelse- och föreningsarkivet i Sverige.

Folkrorelsearkivet rymmer handlingar från de traditionella folkrörelserna; arbetar- och fackföreningsrörelsen, frikyrkorörelsen, idrotten, Kooperationen och nykterhetsrörelsen men också ett digert föreningsmaterial från områden som rör folkbildning, kultur och fritid liksom byarkiv, släkt- och personarkiv. I Umeå är forskarsalen är öppen för allmänheten vardagar kl 9-16. Folkrorelsearkivet äger full inlåningsrätt vilket betyder att du kan låna in handlingar från andra arkiv runtom i landet och få tillgång till dessa i arkivets lokaler.

I Skellefteå besöker du oss i Forskarrum Nordanå, en mötesplats för lokalhistoria, byggnadsvård och berättande. Läs mer här: <http://www.folkrorelsearkivet.se/forskarrum-nordana/>

Har du några frågor om folkrörelsernas historia eller Västerbottens historia i allmänhet, kan du vända dig till Folkrorelsearkivet.